

Автор може застосовувати псевдонім для всіх або лише для деяких своїх літературних творів, для всіх або лише окремих способів їх використання. Він має право у будь-який момент розкрити або змінити свій псевдонім. І навпаки, розкриття псевдоніму без згоди автора є порушенням його особливих немайнових прав.

Але право вибору способу вказівки імені не обмежується розглянутими вище можливостями. Зокрема, порядок зазначення імен співавторів також є одним з виявів права на ім'я.

Авторське право регулює використання псевдоніма тільки у зв'язку з використанням літературних творів, тобто під час їх видання. У цьому випадку псевдоніми (а рівно і відсутність вказівки будь-якого імені) поряд з назвою літературного твору у певному розумінні входить у поняття "твір" і охороняється за нормами охорони недоторканості літературного твору.

Але псевдонім може застосовуватися і поза зв'язком з конкретними літературними творами. Типовим прикладом такого вживання псевдоніму є вказівка його при нагородженні авторів і присудженні їм почесних звань. У офіційних публікаціях псевдонім може вказуватися разом з іменем, тобто автоматично розкривається. На думку Є.П.Гаврилова, використання псевдоніма поза зв'язком з твором взагалі виходить за рамки авторського права.⁸ Зокрема, не буде порушенням авторського права на ім'я публікація літературознавчого дослідження, у якому робиться висновок, що автором того чи іншого літературного твору, опублікованого під псевдонімом або анонімно, є конкретна особа.

Раніше у літературі була висловлена думка, що "після смерті автора звичайно немає підстав особливо охороняти право на розкриття псевдоніма твору",⁹ що у випадку необхідності після смерті автора псевдонім може бути розкритим без згоди спадкоємців.¹⁰

Діюче законодавство по-іншому вирішує це питання: ч. 1 ст. 29 Закону встановлює, що особисті немайнові права не переходять у спадщину, а тим самим право автора на ім'я по спадковості не переходить. При будь-якому використанні твору забороняється без згоди автора вносити зміни в позначення імені автора. У цьому змісті право на ім'я закріплюється за спадкоємцями. Це означає, що якщо літературний твір був опублікований за життя автора під псевдонімом або анонімно, то спадкоємець зобов'язаний і має право вимагати, щоб повторне використання літературного твору також здійснювалось під тим же псевдонімом або анонімно. Спадкоємець має право на охорону чи збереження вибраного автором способу позначення імені, але він не має права змінювати цей спосіб.

Більш складне питання про позначення імені на літературному творі, який вперше публікується після смерті автора. Є.П.Гаврилов вважає, що якщо автор всі свої літературні твори, або всі свої твори конкретного виду, опублікував під псевдонімом, тоді під цим псевдонімом повинен бути опублікований і літературний твір, який випускається у світ після смерті автора.¹¹ В інших випадках при першій публікації літературного твору після смерті автора повинно вказуватися його справжнє ім'я.

¹ Корецький В.А. Авторские правоотношения в СССР. - Изд-во Таджик. гос. ун-та, 1959. - С. 26.

² Флейшиц Е.А. Личные права в гражданском праве. - М.: Юрид. лит., 1941. - С. 194.

³ Гордон М.В. Советское авторское право. М.: Госюриздат, 1955. - С. 120.

⁴ Корецький В.А. Авторские правоотношения в СССР. - Изд-во Таджик. гос. ун-та, 1959. - С. 265.

⁵ Романовская З.В. Право авторства. - М.: ВААП, 1989. - С. 122-123.

⁶ Никитина М.И. Авторское право на произведения науки, литературы и искусства. - Казань: Изд-во Казан. ун-та, 1972. - С. 66.

⁷ Апаров Т. В. Наследование в авторстве и изобретательском праве. - М.: Юрид. лит., 1963. - С. 117.

⁸ Гаврилов Э.П. Советское авторское право. - М.: Юрид. лит., 1984. - С. 142.

⁹ Гордон М.В. Советское авторское право. - М.: Госюриздат, 1984. - С. 122.

¹⁰ Серебровский В.И. Вопросы советского авторского права. - М.: Госюриздат, 1956.

¹¹ Гаврилов Э.П. Советское авторское право. - М., Юрид. лит., 1984. - С. 316.

А. Герц,

викладач кафедри права

Технологічного університету Поділля,

м. Хмельницький

СКЛАД МАЙНОВОГО КОМПЛЕКСУ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОБ'ЄКТ ЗАСТАВИ

В Цивільному Кодексі України визначення поняття "майнового комплексу підприємства", на жаль, відсутнє. Закон України "Про заставу", визначаючи особливий порядок іпотеки майнового комплексу підприємства, також не дає поняття "майнового комплексу" [1]. Поняття майнового комплексу визначено в Законі України від 4 квітня 1992 р. "Про оренду державного та комунального майна". В ст.4 цього закону зазначено, що "цілісним майновим комплексом є господарський об'єкт із завершеним циклом виробництва продукції (робіт, послуг), з наданою йому земельною ділянкою, на якій він розташований, автономними інженерними комунікаціями, системою енергопостачання".

Проект Цивільного Кодексу України в якості самостійного об'єкту цивільних прав виділяє майновий комплекс (цілісний майновий комплекс). Згідно проекту, підприємство – це єдиний майновий комплекс, який являє собою сукупність матеріальних і нематеріальних активів, основних фондів і оборотних коштів, а також інших цінностей, вартість яких відображена в самостійному балансі підприємства [2].

Застава майнового комплексу підприємства згідно ст.38 Закону України "Про заставу" є іпотекою, тобто одним із видів застави.

Іпотека майнового комплексу підприємства і його структурного підрозділу, якщо інше не передбачено законом чи договором, поширюється на все його майно, в тому числі на основні фонди та оборотні кошти, а також інші цінності, відображені в самостійному балансі підприємства.

Згідно Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" від 27 квітня 2000 року та Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси" від 20 жовтня 1999 року, основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально – культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік). Основні засоби класифікуються за такими групами:

- на основні засоби (земельні ділянки; будинки, споруди та передавальні пристрої; машини та обладнання; транспортні засоби; інструменти, прилади, інвентар, багаторічні насадження, інші основні засоби);
- інші необоротні матеріальні активи (бібліотечні фонди, малоцінні необоротні матеріальні активи, природні ресурси, інвентарна тара, предмети прокату, інші необоротні матеріальні активи).

Що стосується запасів, то вони включають:

- сировину, основні і допоміжні матеріали, комплектуючі вироби та інші цінності, що призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг;
- незавершене виробництво у вигляді не закінчених обробкою і складанням деталей, вузлів, виробів та незакінчених технологічних процесів;
- готову продукцію, що виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншим нормативно – правовим актом;
- та інше [3].

Не всі майнові комплекси і їх структурні підрозділи підприємств можуть бути предметом іпотеки. Предметом застави не можуть бути об'єкти державної власності, приватизація яких заборонена законодавчими актами, а також майнові комплекси державних підприємств та їх структурних підрозділів, що знаходяться у процесі корпоративізації.

Проблема визначеності кола майна, на яке розповсюджується іпотека майнового комплексу підприємства, загострюється ще й тим, що в різні періоди часу підприємству може належати різне майно. І цілком можливо, що в момент звернення стягнення на майновий комплекс підприємства у боржника не буде не лише майна, яке було відображено в балансі підприємства в момент укладення іпотеки, але і взагалі ніякого іншого майна, крім боргів.

Закон України "Про іпотеку" не захищає заставодержателя від можливих фінансових невдач чи зловживань зі сторони заставодавця, які можуть призвести до фактичної відсутності майна у підприємства на момент стягнення.

Необхідно ст.38 Закону України "Про іпотеку" доповнити наступною редакцією: "Іпотека майнового комплексу підприємства розповсюджується на все майно, яке належить і буде належати підприємству в період дії договору іпотеки. В період дії договору іпотеки підприємство зобов'язується мати не менше подвійної суми, передбаченої договором".

Існує незрозумілість щодо застави майнових прав акціонерних товариств, державних і орендних підприємств, які перебувають у процесі приватизації та входять у сферу управління Фонду держмайна України. На заставу таких прав поширюється обмеження в рамках, встановлених наказом Фонду № 618 від 4 червня 1996 р. "Про умови погодження договорів застави" для застави майна названих підприємств. Тому логічно впливає, що й майнові права, що належать таким підприємствам, можуть бути закладені тільки після одержання дозволу Фонду держмайна України.

Необхідно чіткіше врегулювати зобов'язальні правовідносини між суб'єктами підприємницької діяльності. І у той же час слід надати суб'єктам можливість самостійно забезпечувати виконання зобов'язань для того, щоб економічні відносини у державі не стали інертними, а ефективно розвивались.

В проєкті Закону України "Про іпотеку" необхідно передбачити положення про іпотеку підприємств, будівель і споруд із земельною ділянкою, на якій вони знаходяться, а саме: "при іпотеці підприємства як майнового комплексу право застави повинно розповсюджуватися на все майно, яке входить в його склад. Іпотека будівель і споруд повинна допускатися лише з одночасною іпотекою за тим же договором земельної ділянки, на якій знаходиться ця будівля чи споруда або частина цієї ділянки, або належного заставнику права оренди цієї ділянки чи її частини.

Отже, майновий комплекс підприємств є об'єктом застави, склад якого потребує більш вдосконаленого законодавчого врегулювання. Враховуючи вище наведені факти я вважаю, що прийняття Закону України "Про іпотеку" дасть можливість врегулювати існуючі прогалини в законодавстві України відносно майнового комплексу підприємств.

Література

1. Про заставу: Закон України //ВВР- 1992.- №47.-Ст.642.
2. Проект закону України "Про іпотеку".
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби", затверджено наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 р. № 92 та Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси", затверджено наказом Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. №246 // Бухгалтерія.-2001.- № 52/2 (467).

С. Гладій,

*аспірант Технологічного університету Поділля,
м. Хмельницький*

С. Лучковська,

*викладач кафедри права
Технологічного університету Поділля,
м. Хмельницький*

ЩОДО ПИТАННЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Іноземні інвестиції дозволяють компенсувати дефіцит національних капіталів, а також є провідником сучасних технологій виробництва та управління, своєрідною "перепусткою" на світові ринки товарів, капіталів та технологій.

Аналіз українських реалій свідчить, що іноземні інвестиції у нашій державі не стали чинником подолання галузевих та регіональних диспропорцій. Їхній обсяг і структура вкладень не дають підстав розцінювати іноземні інвестиції як вагомий позитивний чинник соціально-економічної динаміки.

За розрахунками Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України, загальна потреба в інвестиціях для структурної перебудови економіки становить від 140 до 200 млрд. доларів, а щорічна потреба в інвестиціях - 20 млрд. доларів. Фактично ж валові інвестиції в основний капітал за 1994-2001 рр. склали 47 млрд. доларів.

Збільшення загального обсягу іноземних інвестицій вбачається доцільним провести, перш за все, за рахунок прямого іноземного інвестування. Пряме іноземне інвестування для приймаючої країни має такі позитивні наслідки, як: модернізація виробничої бази, краще задоволення потреб внутрішнього ринку, надання технічної допомоги, підготовка персоналу на рівні сучасних світових вимог і передача управлінських навичок, передача нових технологій та інновацій, створення нових робочих місць, збільшення податкових надходжень у приймаючої країни, ефективніше використання місцевих ресурсів, посилення конкуренції на внутрішньому ринку, структурна перебудова економіки.

Офіційна статистика України показує, що з початку 2001 року темпи надходження прямих іноземних інвестицій в Україну уповільнилися. Аналіз структури прямих іноземних інвестицій по галузях засвідчує, що іноземні інвестори віддають перевагу таким галузям, як харчова промисловість, внутрішня торгівля, машинобудування та металообробка, фінанси, кредит та